

Kuntaliitto
Kommunförbundet

**Kunnallinen terveydenhuolto
2010-luvulla – kommentteja**

Terveydenhuoltotutkimuksen päivät
22.10.2009

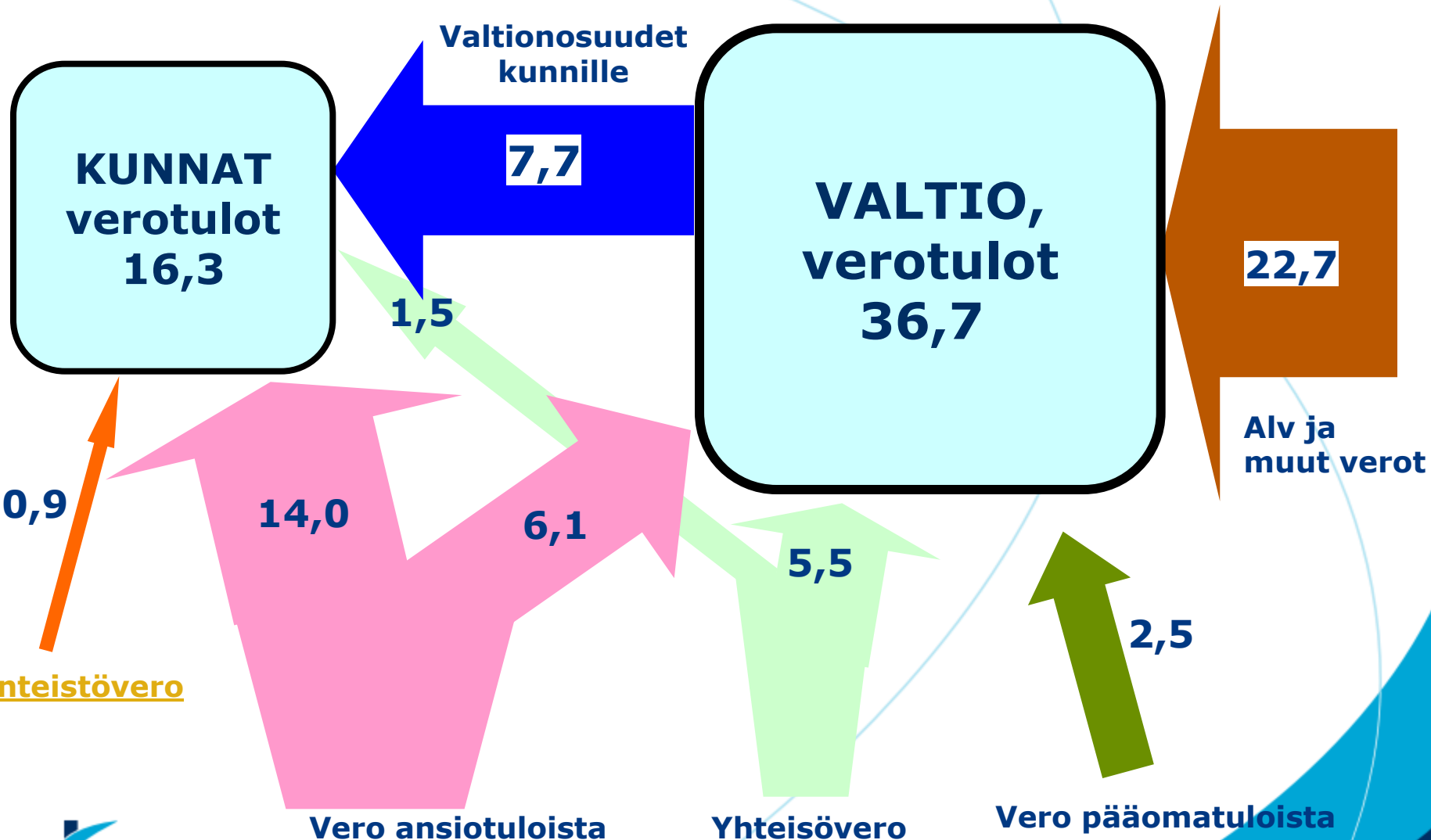
Liisa-Maria Voipio-Pulkki
Hallintoylilääkäri, sisät. dos.

Esityksen rakenne

- Ajankohtainen tilanne 2010-luvun kynnyksellä
- Tällä hallituskaudella näköpiirissä olevat uudistukset
- Pohdinta

Valtion ja kuntien verorahoitus vuonna 2007, mrd. €

Tilinpäätösten mukaan

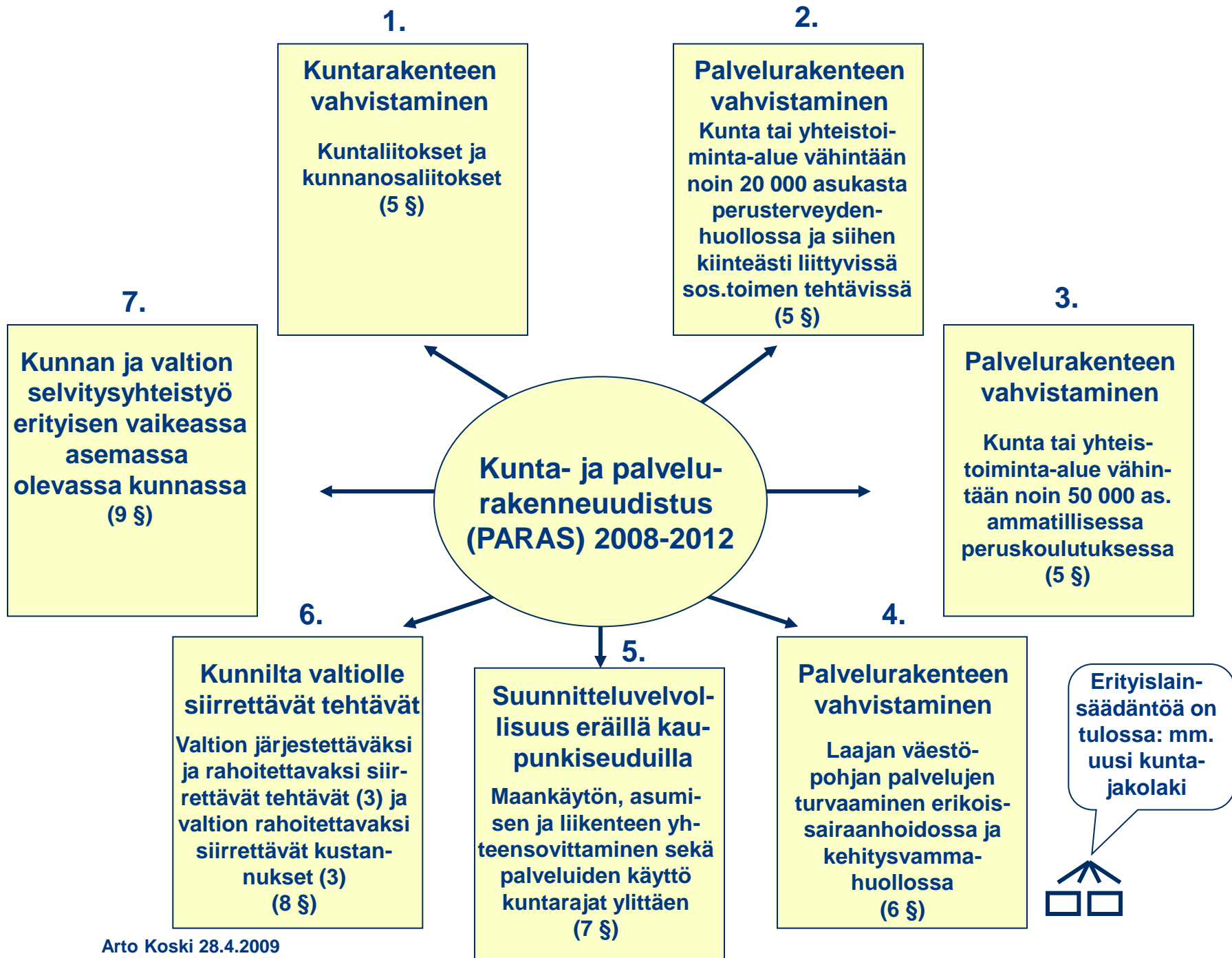

Kiinteistövero

Vero ansiotuloista

Yhteisövero

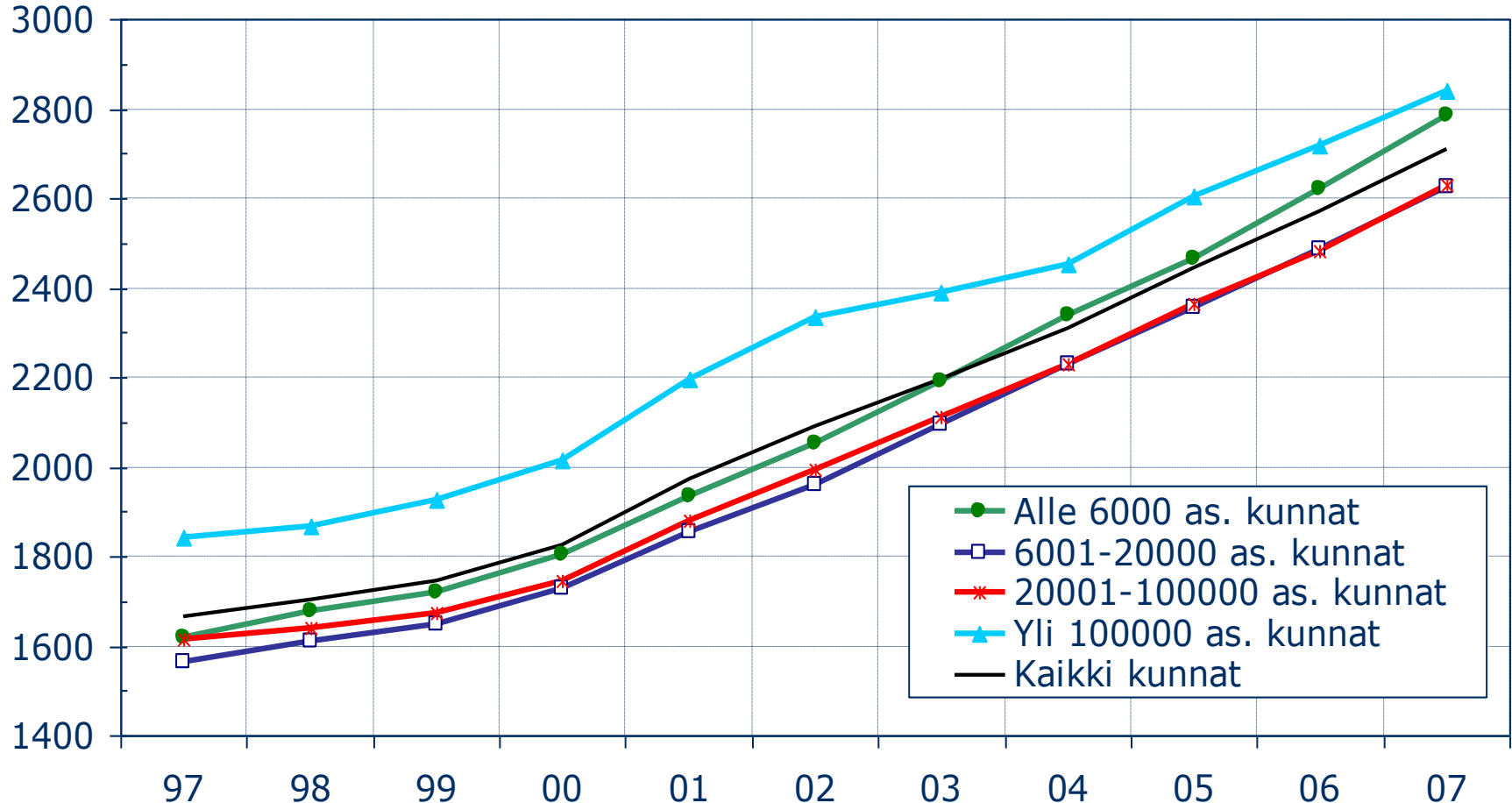
Vero pääomatuloista

Kuntien sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset kuntakoon mukaan 1997-2007, €/as.

Manner-Suomi pl. Kainuu

€/as.

Lähde: Tilastokeskus

MILLAISEEN KUNTAJÄRJESTELMÄÄN PARAS-UUDISTUKSELLE PYRITÄÄN

- Elinvoimaiset ja toimintakykyiset kunnat, jotka perustuvat riittävän kokoisiin alueisiin tulonmuodostuksen varmistamiseksi, joilla on suora demokraattinen pohja, palveluiden järjestämisvastuu, jotka huolehtivat infrasta ja ympäristöstä ja jotka myös pystyvät kehittämistoimiin.
- **” Valta, rahat ja palveluiden järjestämisvastuu mahdollisimman laajasti samoissa käsissä. ”**
- Kuntarakenteen ja palvelurakenteen välinen suhde kaikkein kipein epäselvä/poliittisesti vaikea asia
- **Jos ei kunta, niin mikä sitten on perusyksikkö?**

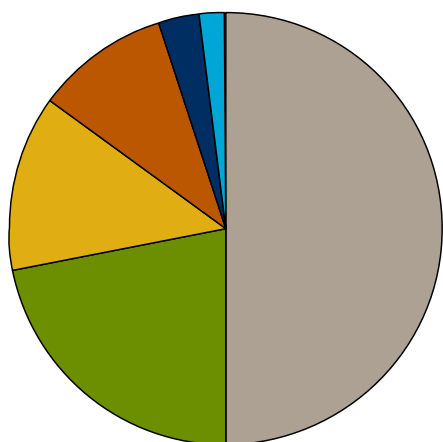
Miten valtio vaikuttaa?

- Säättämällä lakeja ja asetuksia
  - Aloite- ja valmisteluvaihe keskeisiä
- Laatimalla valtion talousarvion
  - Valtionosuus"uudistus"
- Rahoittamalla kehittämishankkeita
  - Eri ministeriöiden ohjelmat
- Informaatio-ohjauksella
  - Sektoritutkimuslaitokset
- Valvonnalla
- Debatissa "valtio" = normittava direktiiviohjaus (asia kerrallaan), asiantuntijavalta, kansallinen terveystakuutus...

Kunnallisen sote-päätöksenteon ohjaus

- **Poliittinen taso**
  - **Virkamiesvalmistelun tietopohja**
  - **Budjettivastuu – kunnallisverotuksen taso**
  - **Itsemääräämisoikeuden tulkinta esim. YTA:lla**
- **Valtion ohjaus, ”raamit”**
  - **Subjektiiiviset oikeudet vs. jakamaton vos**
  - **Muu lainsäädäntö, normit ja ohjeet**
  - **Kolmikanta, ”social dialogue”**
- **Reaaliprosessit**
  - **Talous, työvoima ja muut tuotannon tekijät**
  - **Ammattihenkilöiden kliininen autonomia**
  - **Media, painostusryhmät...lähidemokratia**

Total municipal sector expenditure

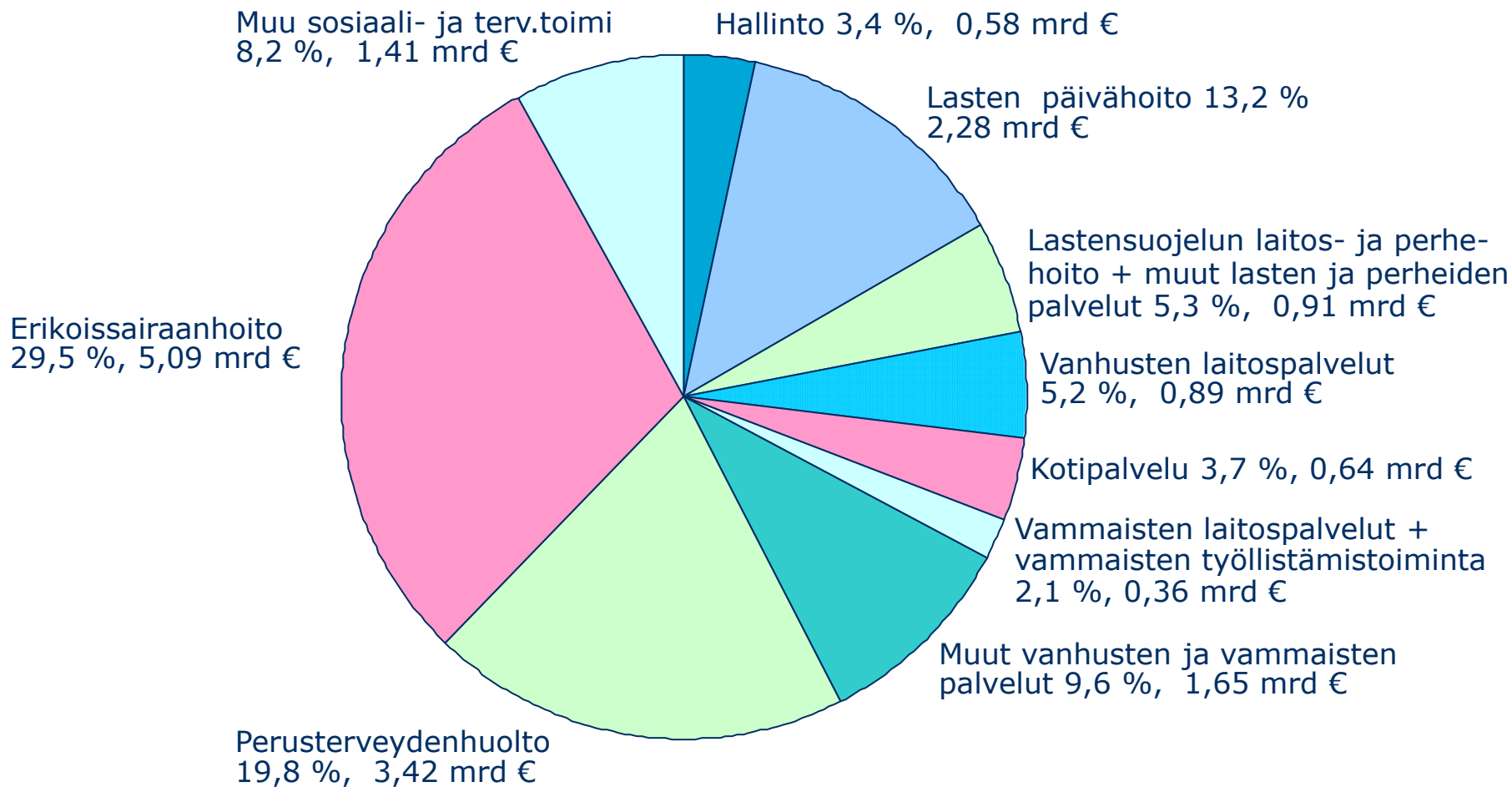
- Social welfare and health care
50 %, 18,8 mrd. €
- Education and culture
22 %, 8,5 mrd. €
- Other operating expenditure
13 %, 5,1 mrd. €
- Investment expenditure
10 %, 3,9 mrd. €
- Loan repayments
3 %, 1,1 mrd. €
- Other expenditure
2 %, 0,6 mrd. €

Estimate for 2009
(external expenditure)

Total 38,0 billion euro

Sosiaali- ja terveystoimen käyttökustannukset v. 2007

Kunnat ja kuntayhtymät

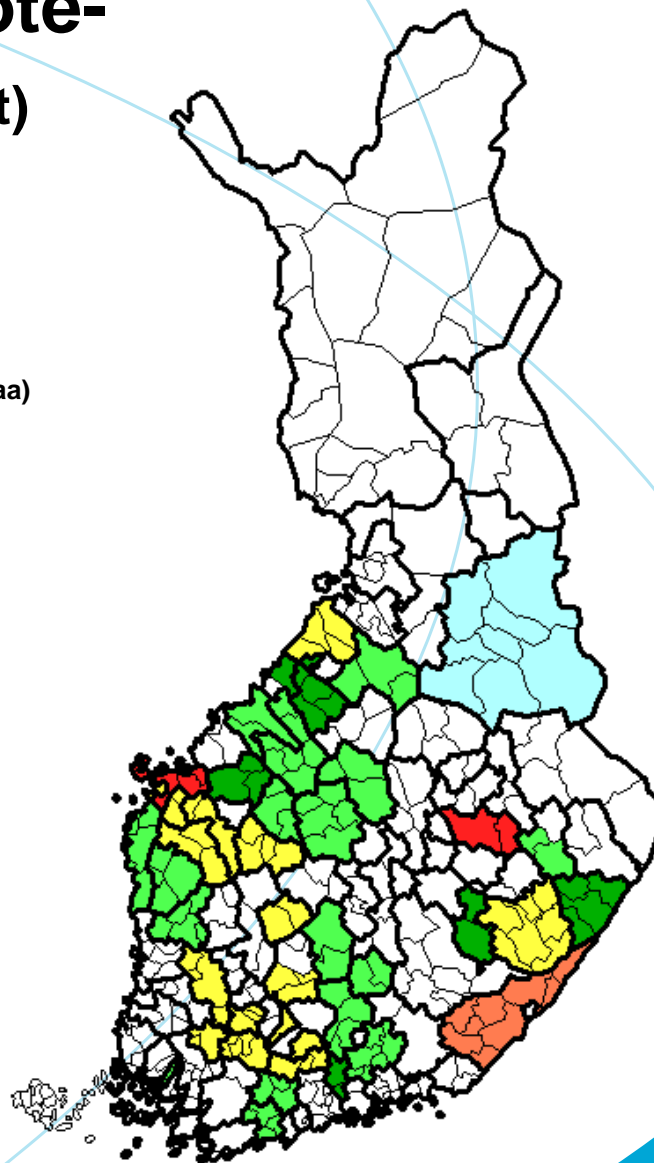

Sosiaali- ja terveystoimen käyttökustannukset 17,23 mrd €
(=toimintamenot+käyttöomaisuuden poistot+vyörytyserät)

Yhteistoiminta-alueiden sote-yhtenäisyys (toiminnassa olevat)

Tilanne 7.9.2009

- Kaikki sosiaalitoimen tehtävät (6 yt-alueetta, 17 kuntaa)
- Kaikki sosiaalitoimen tehtävät pl. päivähoito (16 yt-alueetta, 63 kuntaa)
- Yksittäisiä sosiaalitoimen tehtäviä (14 yt-alueetta, 46 kuntaa)
- Ei mitään sosiaalitoimen tehtäviä (2 yt-alueetta 5 kuntaa)
- Palvelutuotanto käynnistyy 1.1.2010 (1 yt-alue 9 kuntaa)
- Kainuu (8 kuntaa)

© Kuntarajat: Tilastokeskus

Esityksen rakenne

- Ajankohtainen tilanne 2010-luvun kynnyksellä
- Tällä hallituskaudella näköpiirissä olevat uudistukset
- Pohdinta

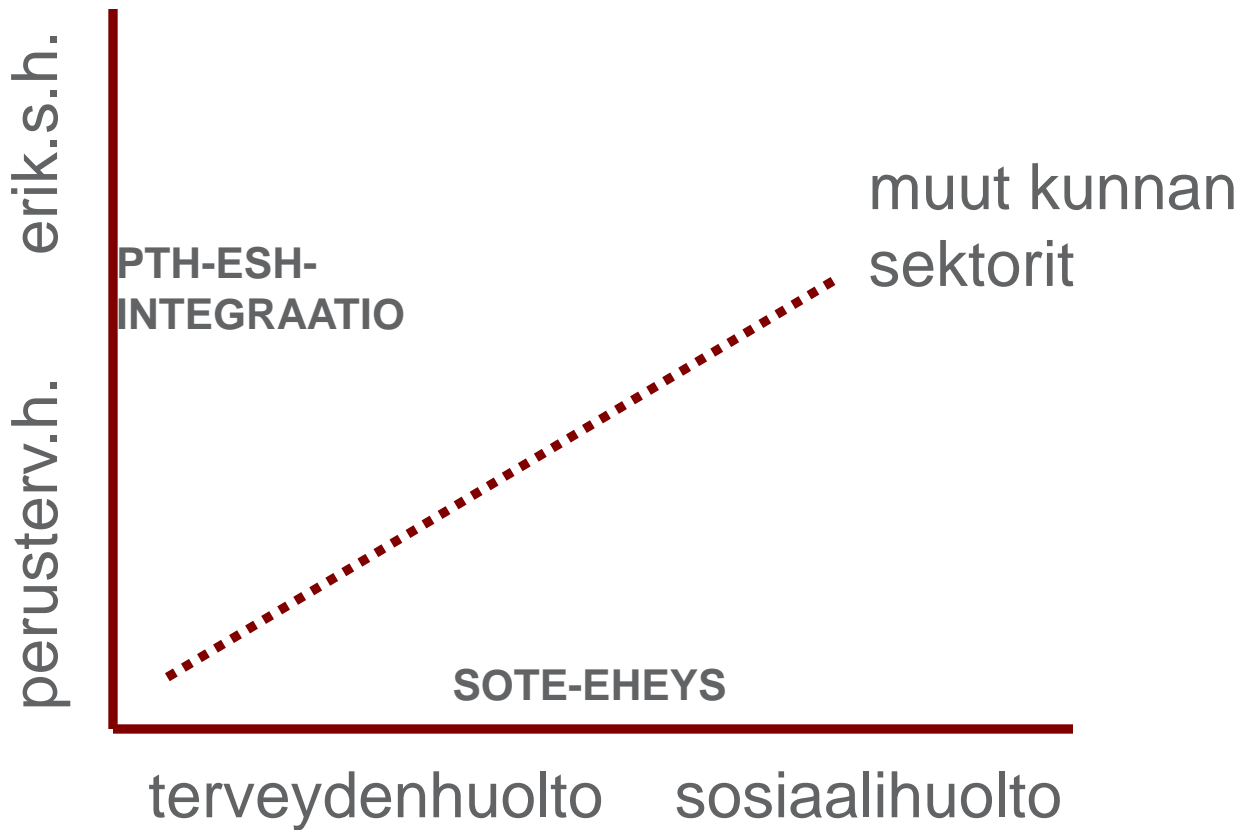
Sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöuudistus

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskeva laki

HE: kevät 2010, voimaan 2013

Hyvinvointipalvelujen järjestämisen ”intressi”koordinaatisto

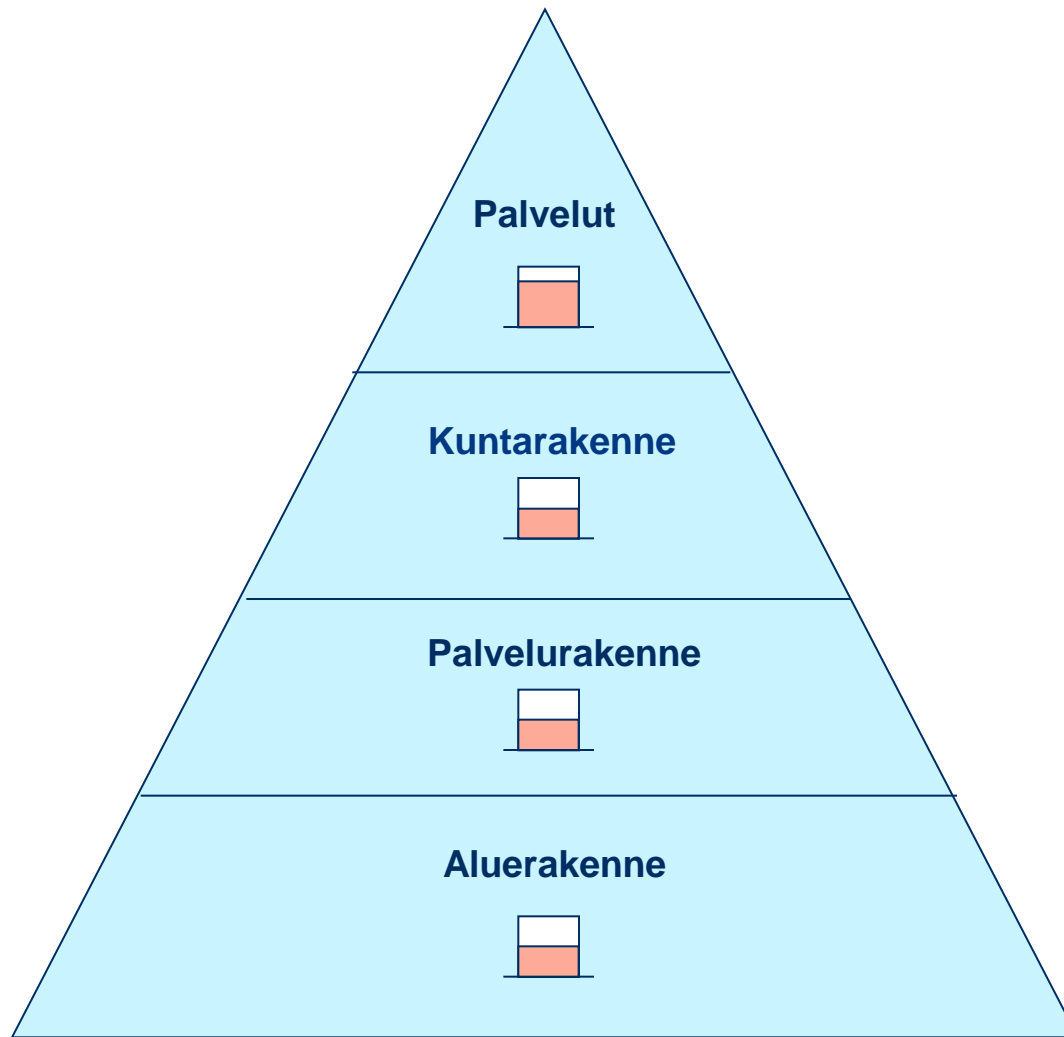

UUSI KUNTA 2017 -kehittämistyön toimintakehikko

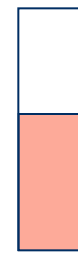

Kehittämispotentiaalin "ketjuttaminen"

Arto Koski / Pentti Meklin

Kaikki kehittä-
mispotentiaali kaikilta
tasoilta olisi kerättävä
hyvin tarkasti käyttöön!

Kehittä-
mispotentiaalin
kokonaismäärä

Tavoitteet

19 tavoiteosoitinta

1. Osallisuus lisääntyy ja syrjäytyminen vähenee
2. Hyvinvointi ja terveys lisääntyvät, hyvinvointi- ja terveyserot kaventuvat
3. Palvelujen laatu, vaikuttavuus ja saatavuus paranevat, alueelliset erot kapenevat

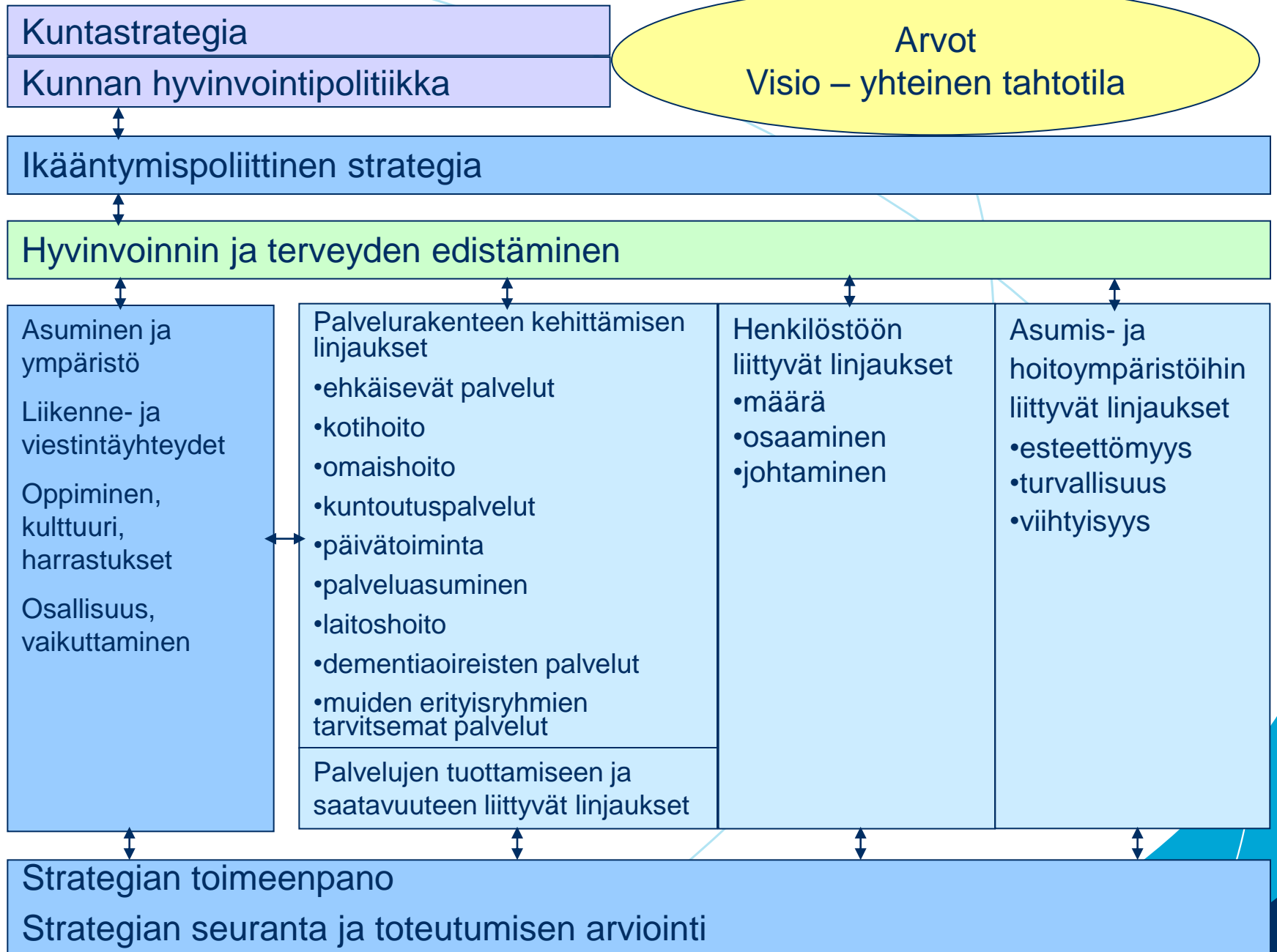
Keinot

14 osakeinoa
39 toimenpidettä

1. Ehkäistään ennalta ja puututaan varhain
2. Varmistetaan henkilöstön riittävyys ja osaaminen
3. Luodaan sosiaali- ja terveydenhuollon eheät palvelukokonaisuudet ja vaikuttavat toimintamallit

Teema-alueet

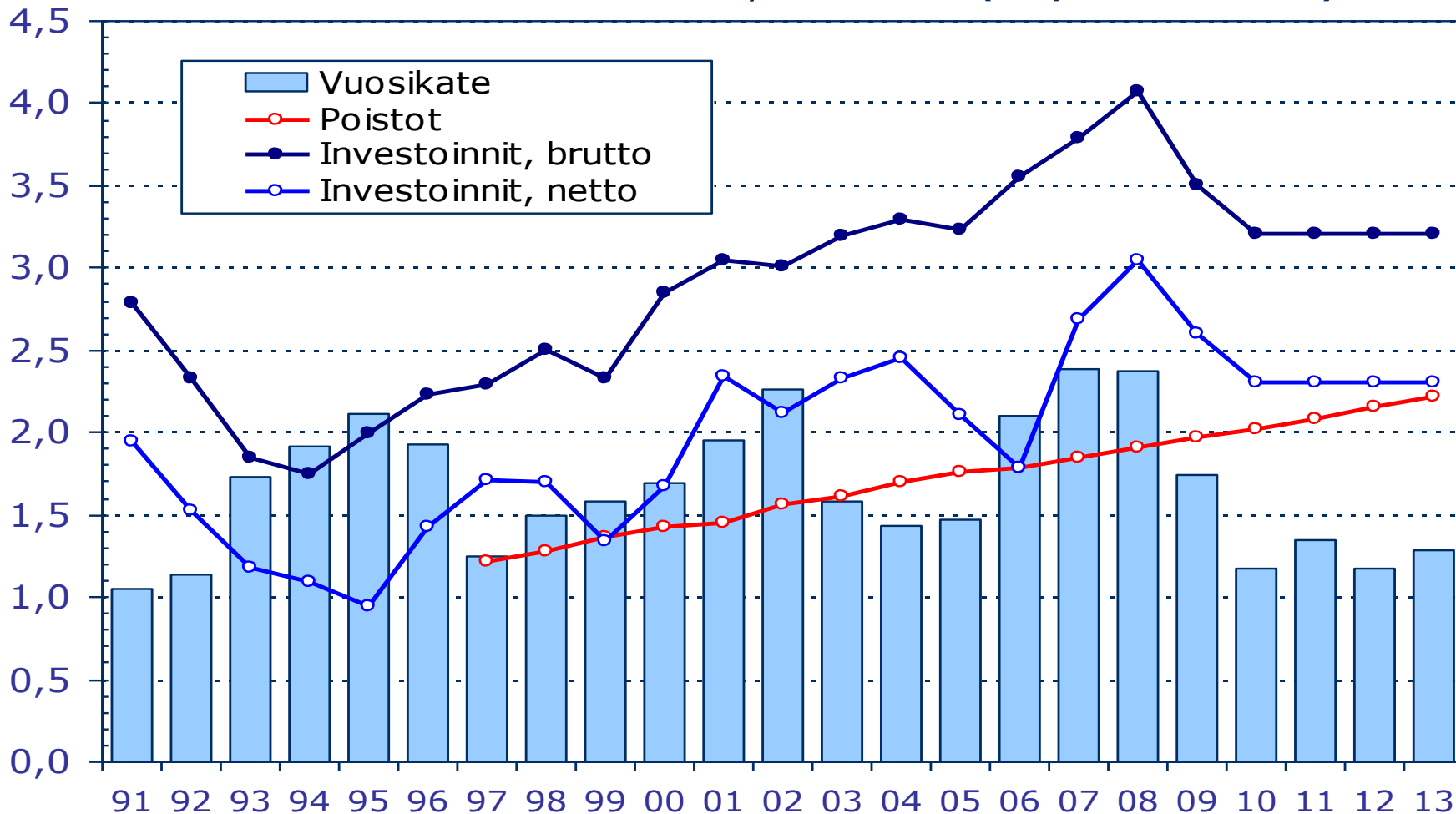
- Lasten, nuorten ja perheiden palvelut
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet
- Sosiaali- ja terveyspalvelujen henkilöstö
- Perusterveydenhuollon vahvistaminen
- Osallisuuden lisääminen ja syrjäytymisen ehkäisy (sis. pitkäaikaisasunnottomuus)
- Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteet ja prosessit

INNOKYLÄ- sosiaali- ja terveydenhuolto uudistava innovaatioympäristö

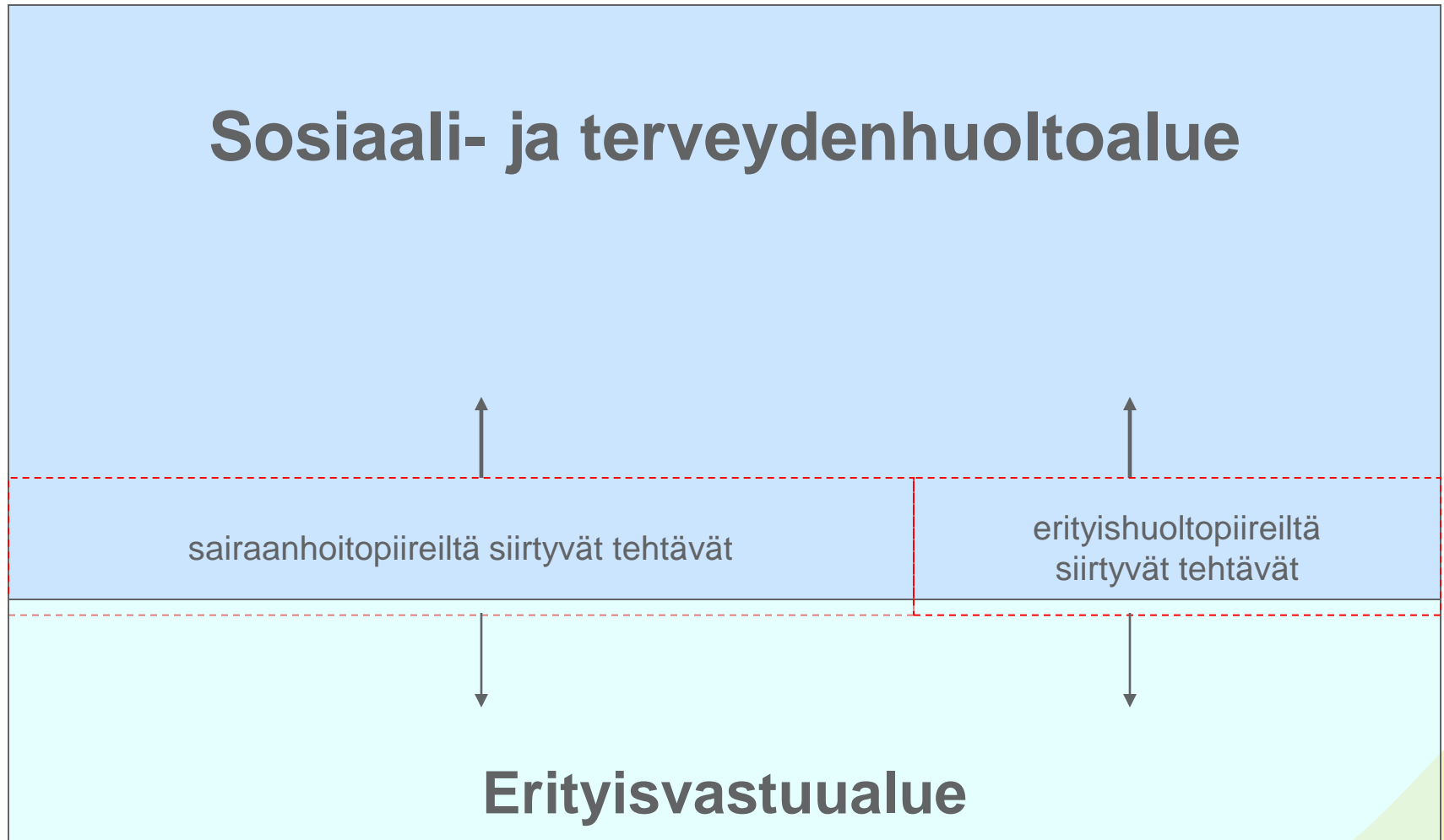
Kuntien ja kuntayhtymien vuosikate, poistot sekä investoinnit 1991-2013, mrd. € (käyvin hinnoin)

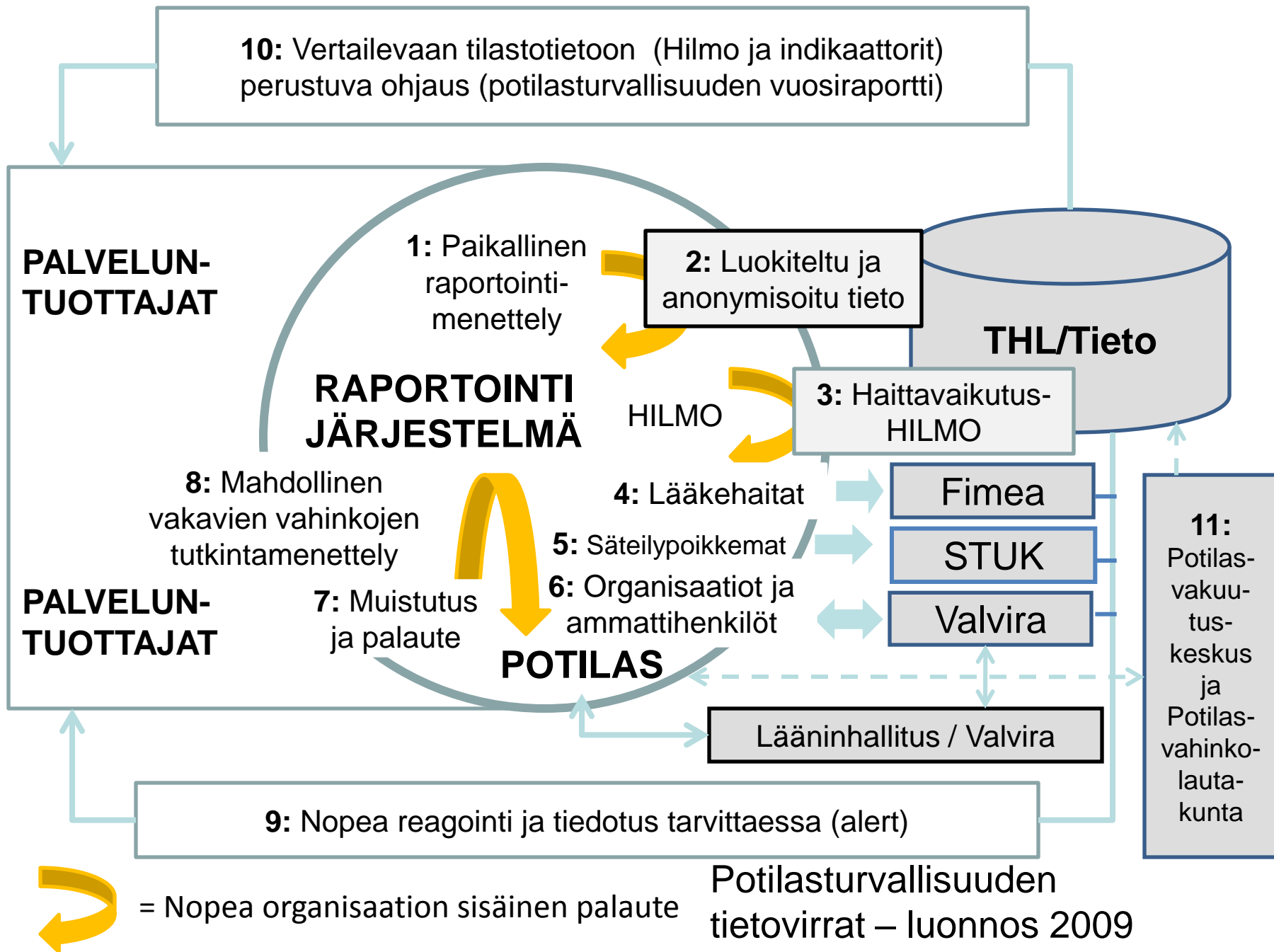
Lähde: Vuodet 1991-2008 Tilastokeskus.

Vuosien 2009-2013 ennusteet Peruspalveluohjelma 25.3.2009.

Palvelurakenteen muutos

Peruspalveluministerin avaus 2009

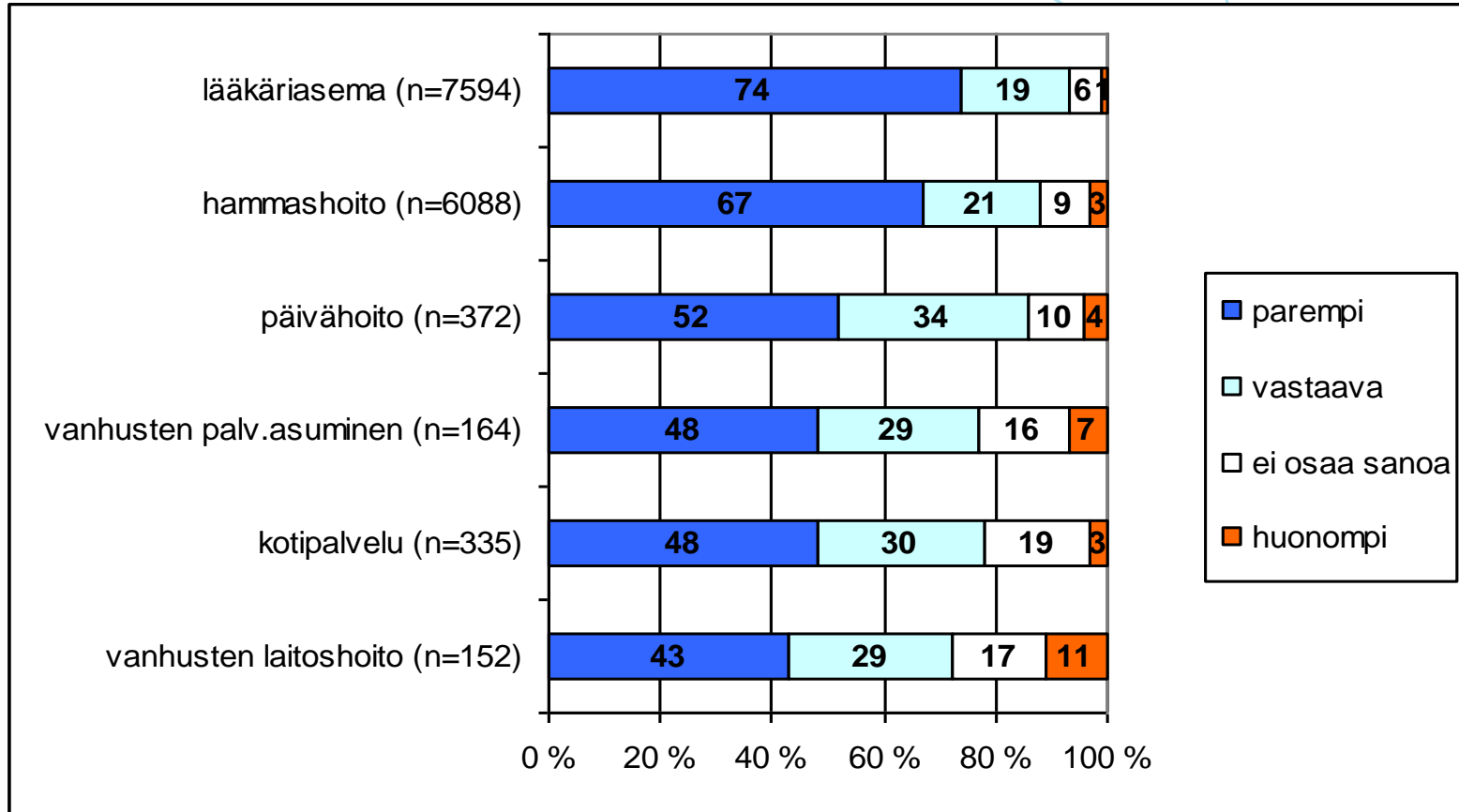

Esityksen rakenne

- Ajankohtainen tilanne 2010-luvun kynnyksellä
- Tällä hallituskaudella näköpiirissä olevat uudistukset
- **Pohdinta**

Kuntalaisten arviot yksityisten palvelujen hoidon laadusta suhteessa vastaavaan kunnalliseen palveluun 2008.

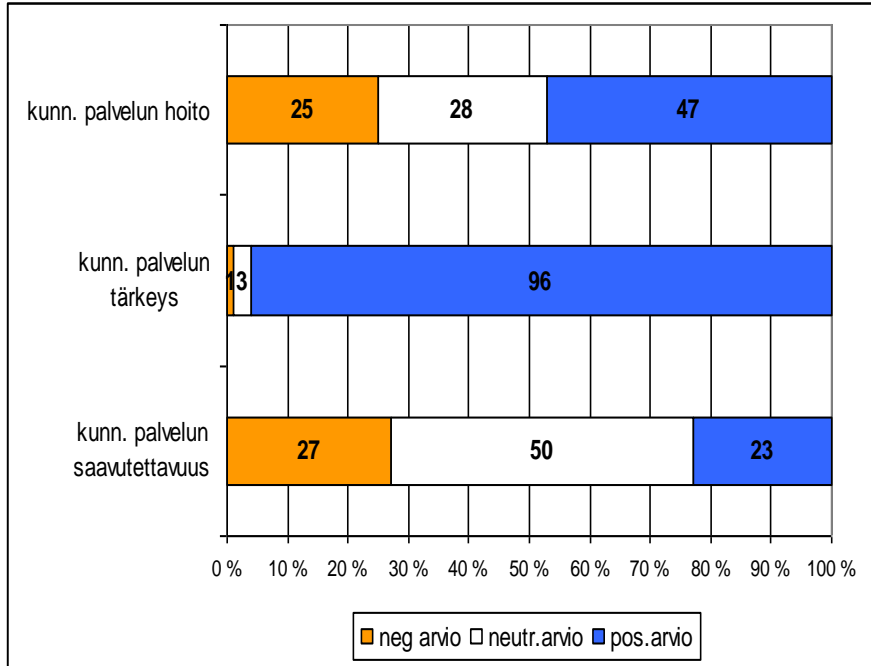
Yksityistä palvelua käyttäneiden arviot, vastausjakaumat

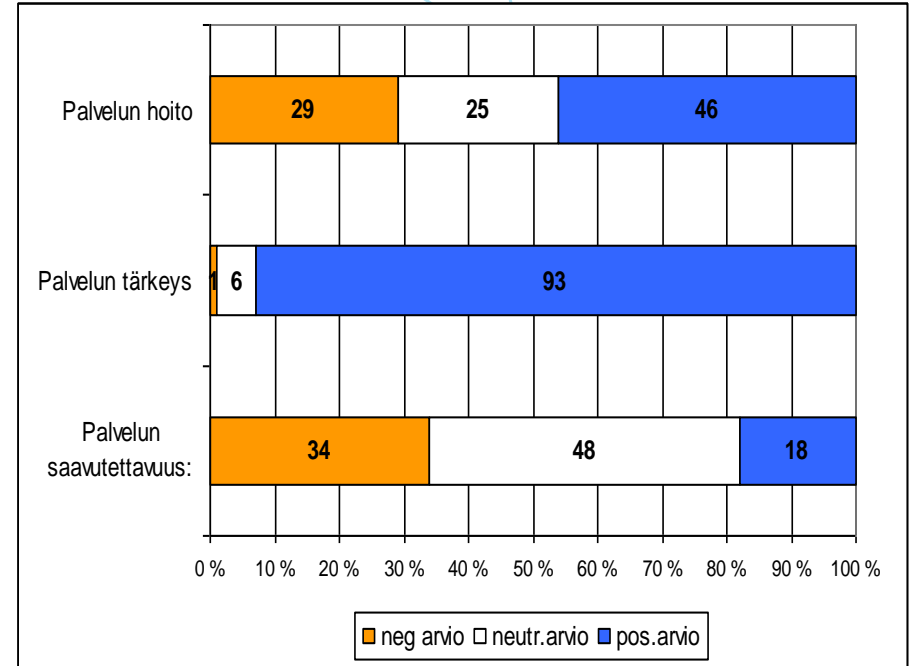
Yksityistä lääkäriasemaa / hammashoitoa käyttäneiden kuntalaisten arviot vastaavan kunnallisen palvelun hoitamisesta, tärkeydestä ja saavutettavuudesta syksyllä 2008.

Vastausjakaumat luokittelulla neg. / neutraali / pos. arvio (*)

LÄÄKÄRIASEMA:

HAMMASHOITO:

*) Negatiivinen arvio: vastaava kunnallinen palvelu huonosti hoidettu / ei tärkeä / saavutettavuus huono.

Neutraali arvio: vastaava kunnallinen palvelu kesinkertaisesti hoidettu / ei vähän, ei paljon tärkeä / saavutettavuus kesinkertainen.

Positiivinen arvio: vastaava kunnallinen palvelu hyvin hoidettu / tärkeä / saavutettavuus hyvä.

Kuntaperusteinen hyvinvointiyhteiskunta: reliikki, utopia vai kaikkien aikojen sosiaalinen innovaatio?

- **Mission kirkastaminen**
  - **Poliittinen linjaus kansallisella tasolla:**
    - **Mihin perustuu oikeus palveluihin?**
    - **Miten oikeuksien toteutuminen rahoitetaan?**
    - Demokraattisen päätöksenteon aste ja taso
    - Valinnanvapauden ja läpinäkyvyyden rajat
    - Insentiivit sote-sektorin sisällä
    - **Terveys kaikissa politiikoissa**
  - **Sektorin / professioiden sitoutuminen**
    - **Onko ammattilaisyhteisöillä yhteiskuntavastuuta ja jos on, miten se ilmenee?**
    - Laatu- ja vaikuttavuustavoitteet
    - Jatkuvuus

Kuntaperusteinen hyvinvointiyhteiskunta: reliikki, utopia vai kaikkien aikojen sosiaalinen innovaatio (jtk)?

- Avainasemassa
  - Yhteiskunnallinen arvokeskustelu ja sen tulos
  - Taloudellisen laman seuraamusten hallinta
  - Toimeenpanon säätely
    - **Kuntarakenne 2010-luvulle!**
  - Sen minimitason määrittely, johon julkisen (verorahoitteen) järjestelmän pitäisi aina yltää
  - YET

Health systems responses to the financial crisis

(Martin McKee, EHF, Gastein 2009)

- It is the rapid pace of economic change that is directly harmful
  - Delayed effects may be difficult to identify
  - The actual health effects of the current crisis are still unknown and may be smaller than expected
- Health consequences can be exacerbated by public policy (e.g. alcohol) BUT can also be reduced by
  - expenditure on active labour market policies
  - high levels of social cohesion

Health systems responses to the financial crisis (continued)

- To place health sector at the forefront, health systems should respond by
  - Enhancing health monitoring and analysis (widely)
  - Strengthening social safety nets and ensuring protection from catastrophic expenditure
  - Spending money effectively (ensure appropriate skill mix, apply EB guidelines and generic substitution; withdraw ineffective treatments)
  - Maximising health sector benefit of public spending in general, e.g. fiscal stimulation packages, retraining, environmental improvements, traffic schemes

Hospitals in the 27 Member States of the European Union

**Just published! Free PDF: www.hope.be
Katso myös: HOPE post-election statement**

KIITOS mielenkiinnosta!

www.kunnat.net net: Paras, Arttu